

benoemd. Deze 'Neuorganisation' maakte het, aldus Lages *Aussenstelle* in mei '42,

'nahezu unmöglich, die Hersteller der Flugschriften oder zusammenhängende Verteilergruppen zu erfassen . . . In jedem einzelnen Falle (sind) tagelange Ermittlungen und Fahndungen notwendig, um durch Beweismaterial und Gegenüberstellungen ein Geständnis zu erlangen. In dem Bewusstsein, welche Strafen auf der illegalen kommunistischen Betätigung stehen, leugnen sämtliche Mitarbeiter und Funktionäre der illegalen CPN grundsätzlich jede Tätigkeit ab und geben erst nach langem Zögern nur das zu, was ihnen einwandfrei bewiesen werden kann. Durch diesen Zeitverlust bezw. Verzögerungstaktik wird in vielen Fällen erreicht, dass die mit den Festgenommenen in Verbindung gewesenen Personen inzwischen gewarnt wurden und, wenn sie endlich preisgegeben werden müssen, längst geflohen sind.'¹

Het lukte de *Sicherheitspolizei* niet, de hecht-georganiseerde illegale CPN diep met *V-Männer* te penetreren. Er waren wel verraders in de bedrijven of in sommige buurten werkzaam die mededelingen betreffende de verspreiding van *De Waarheid* of van communistische pamfletten doorgaven, maar wie men dan in handen kreeg, waren verspreiders die veelal de naam van de contactpersoon van wie zij hun agitatiemateriaal betrokken, niet eens kenden. Zelfs als de *Sicherheitspolizei* zulk een contactpersoon kon arresteren, was zij nog niet veel verder: deze wist als regel niet, uit welke personen de plaatselijke leiding bestond. Met die plaatselijke leiding stonden de Groot, Jansen en Dieters in verbinding door middel van speciaal geselecteerde instructeurs die (het woord zegt het al) hun aanwijzingen doorgaven. De instructeur voor Rotterdam, Herman Holstege, werd in augustus '41 in zijn woning in Den Haag² gearresteerd door *Kriminalsekretär* Otto Lange en twee Haagse rechercheurs. Zij wisten dat hij de verbindingsman was met de landelijke leiding, maar Holstege weigerde, inlichtingen te geven. Hij werd

¹ *BdS, Aussenstelle Amsterdam: 'Schlussbericht' (15 mei 1942) inzake de illegale CPN in Amsterdam-zuid en -oost, p. 14-15 (Obergericht: dossier 41/42)*. Op de algemene regel die uit dit citaat blijkt, zijn misschien wel enkele uitzonderingen geweest maar daarvan is ons toch slechts één in bijzonderheden bekend: een Amsterdamse communist, in 1915 geboren, lid van het MC, die, toen hij begin '42 gearresteerd werd, psychisch volledig instortte, het *Obergericht* de namen en, voorzover hem bekend, ook de adressen opgaf van meer dan dertig Amsterdamse communisten en zich maandenlang als getuige tegen communistische arrestanten liet gebruiken. Hij was het die de twee plegers van de aanslag op het NSB-studentenhuis te Amsterdam aan de *Sicherheitspolizei* bekend maakte; beiden werden gefusilleerd. Zelf kreeg hij vijftien jaar tuchthuisstraf; hij overleefde de oorlog in het tuchthuis Rheinbach.

² Enigszins belangrijke functionarissen kregen in de illegale CPN nooit een vaste taak in de gemeente hunner inwoning: daar waren zij aan te velen bekend.